

■ A Thealter International színházi fesztivál július 20-án nyílik; keretében egy hét alatt hat helyszínen 22 társulat 30 előadást mutat be. Fellépnek (nem sorrendben):

Magyarország: *ARTUS Táncszínház*, Budapest (júl. 22., 19.00 óra, Kamaraszínház); *Andaxtínház*, Budapest (júl. 24., 19.00 óra, Kamaraszínház); *Metanoia Színház*, Szeged (júl. 20. és 21., 22.00 óra, Bálint S. Műv. Ház); *Csokonai Színház*, Kaposvár

A Thealter International programja

(júl. 22. és 23., 19–22.00 óra, JATE pince); *Pont Színház*, Jászberény (júl. 24., 21.00 óra, régi Zsinagóga); *Komédiium Színház*, Budapest (júl. 23., 21.00 óra, JATE Klub); *Civil Negyed*, Budapest (júl. 21., 19.00 óra, Tantusz Műv. Ház); *Horváth Mihály Gimnázium Drámai Tagozat*, Szentes (júl. 24., 23.00 óra, JATE Klub); *Szárnyak Színháza*, Budapest (júl. 23., 24.00 óra, régi Zsinagóga, illetve júl. 25., 24.00 óra, JATE Klub); *Dream Team*, Budapest (júl. 25., 19.00 óra, JATE Klub).

Vajdaság: *Nyári Mozi Színházi Alkotóközösség*, Szabadka (júl. 23., 21.00 óra, Bálint S. Műv. Ház); *AIOWA*,

Zenta (júl. 26., 23.00 óra, régi Zsinagóga).

Erdély: *Figura Stúdió*, Gyergyószentmiklós (júl. 21., 24.00 óra, JATE Klub, valamint júl. 23., 22.00 óra, régi Zsinagóga); *Északi Színház – Harag György Társulat*, Szatmárnémeti (júl. 22., 20 óra 30 perc, JATE Klub).

Franciaország: *JEL Színház*, Orleans (júl. 24., 25. és 26., 21.00 óra, Tantusz Műv. Ház).

Horvátország–Dánia: *Zlatko Buric Telepatikus Nemzetközi Csoportja* (júl. 21., 19.00 óra, régi Zsinagóga).

Szerbia: *DAH Színház*, Belgrád (júl. 23., 21.00 óra, régi Zsinagóga).

Macedónia: *Nyári Fesztiválszínház*, Skopje (júl. 25., 19.00 óra, régi Zsinagóga).

Bulgária: *Új Bolgár Egyetem Drámai Tagozat – Ding-Dong Színház*, Szófia (júl. 24., 19.00 óra, JATE Klub).

Görögország: *Andreas Georgiou* (júl. 21. és 24., 24.00 óra, régi Zsinagóga); *Omma Színház*, Athén (júl. 25. és júl. 26., 21.00 óra, Bálint S. Műv. Ház).

Törökország: *Mustafa Mutlu Karagöz és Meddah Színháza*, Ankara (júl. 23., 19.00 óra, Kamaraszínház).

A csoportokról és az előadásokról a bemutatók napján adunk előzetest.

Balkáni (?) ügyek Szeged július 20-27.

Januárban azt mondtuk Fábán Zsolt barátommal, a MASZK Egyesület elnökével, hogy nyári színházi fesztiválunkra Szegedre hozzuk a Balkánt.

Nem sikerült. Zágrábban vagy Ljubljánban hallani sem akartak a Balkánról; később, a tradicionális balkáni területek színházaival tárgyalva már nem is használtuk ezt a kifejezést. Dél-Európa színházai közül viszont sokan bemutatkoznak a fesztivál egy hete alatt. Olyan csoportok is, melyeknek országai háborúban állnak egymással. Olyanok is, akik között végsőig feszített ellentétek okoznak riadalmat. És olyanok is, amelyek barátként képzelik el a jövőt. A jövőt, amely ott – délen – készül. Vérről írják át a határokat, s mégsem hallgatnak a Múzsák. Minden és mindenki színházzá változtatta a környezetét, hiszen ez maradt az egyetlen lehetséges kommunikáció a romok között.

Szarafevő ma VILÁGSZÍNHÁZ maga! S mi pedig színészei vagyunk egymásnak, úgy, ahogy talán még sohasem.

Kérem, nézzük meg egymást! Hogy a jövő mégis inkább a Múzsák legyen!

Balog József

Thealter International igazgató

Bartók üzenetével...

– A Magyar Állami Népi Együttes az idei év első három hónapját az USA-ban töltötte: 60 városban tartottak 63 előadást.

– Ez volt az együttes eddigi legsikeresebb amerikai turnéja. Még most is elevenen élnek bennem a kellemes emlékek: nagyon jó kritikákat kaptunk, amelyek tükrében igazolva láttuk törekvéseinket – válaszol Tímár Sándor, az együttes művészeti vezetője.

■ **Miért éppen a Bartók által gyűjtött népdal első sorát – Elindultam szép hazámból – választották a program címének?**

– Ez a dal Bartók egyik kedvence volt. Ezt énekelte akkor is, amikor el kellett hagynia hazáját. Ilyen helyzetben voltak az amerikai emberek felmenői, hiszen valamennyien elhagyták egyszer a szülő-

Tímár Sándor, a Magyar Állami Népi Együttes művészeti vezetője

földjüket. Sokan azt hiszik, a mai amerikaiakat nem érintik azok az érzelmek és hangulatok, amelyeket ez a dal kifejez; az amerikaiaknak show kell, szoknyalengetés, bukfenc és szaltó... Tanúsíthatom, hogy ez nem igaz. Bár a mi programunk jórészt egy hangver-

senybérleti sorozat egyik előadásaként ment, vagyis a komolyzenei műfajok kedvelőiből állt a közönségünk, de szerveztek számunkra nyitott esteket is, amelyekre a legszélesebb közönségrétegek váltottak jegyet – egyébként azt tapasztaltuk, hogy igenis fogékonyak az értékekre.

■ **Mi tetszett legjobban a kritikusoknak?**

– Azt írták, meglepte őket, hogy a folklórszínpad a makrokozmosz megmutatására is képes. Ebben a szerkesztett műsorban mi nemcsak a magyar néptáncdialektusok jellegzetes és szép részleteit idéztük. Egyik, általam koreografált táncunk például a hajdúk, a marhahajtók, illetve a hajdú népcsoport táncával kezdődik, ezt követik a dunántúli és a Felső-Tisza-vidéki botos táncok, majd egyszer csak megjelenik a színpadon egy szólólista, aki cigánybotolót mutat be; ezután ocsuval szlovák botos tánc következik, amelyet haiduchnak neveznek, végül a román haidau. A szereplők, akik valamennyien népiük azonos stílusú táncát járták, végül kezét ráznak. Bárcsak így lenne a valóságban is, írták az amerikai kritikákban. Nagyon tetszett a hajdan Bartóknak írott Táncszókra, Nagy László versére gyimesi táncanyagból készült koreográfia is. Ezt egyébként Szegeden mutattuk be először, valamikor 20 évvel ezelőtt, aztán sokáig nem vettük elő, mert mintha nem szívesen hallották volna akkoriban: „Oda menjünk, ahol kellünk...”

■ **Mostanában nem támadt valakinek egy jó ötlete arról, hogy kívül kéne összevonni a Népi Együttest?**

– Az ötlet, hogy tudniillik nekünk a Budapest Tánc-együttessel kellene összevonódnunk, elűlt. Az épület-ügyek átmenetileg elrendeződtek. De attól tartok, bárkinek eszébe jutna újra, hogy én elég koros vagyok, nyugdíjra érett, aztán törhetem magam, hogyan bizonyítsam be: mégsem vagyok annyira koros. Viccet félretekve: pillanatnyilag nem fenyeget bennünket, hogy roncsarcúakká kell válnunk, s valamelyik másik, önálló arcú együttest is létrehozva fel kell adnunk magunkat valamely egyesülésben. Nem hinném, hogy ilyen értékrombolásra vetemedne bárki, csak azért, mert – ötlete van.

Sulyok Erzsébet

■ **A metafora, mint szerkesztési elv**

Merre tart a Gondolat-Jel?

GONDOLAT-JEL
1994. I-II.
SZEGED-BUDAPEST

JACQUES IRRIGAR, ADRIAN PAGE, KISS ATTILA, EDEI JÁNOS, KÓRAI KÁROLY, EUGÉNIO BARRA, GYÖRGI DEBÉNYI, BALOG JÓZSEF, TILLY PHILIPP, INGOLD, SVETISLAV JOVANOVIĆ, HERRERT BLAU

SZINDARAB-MELLÉKLET:
SERGEI TALÁN, ADRIENNE KENNEDY, GEORGE SEIDEL

A REPREZENTÁCIÓ BEZÁRÓDÁSA

Megújulva, új tartalmi vonalat követve jelent meg ismét a nyolcvanas évek ismert szegedi egyetemi bölcsészlapja, a Gondolat-Jel. A lap első megjelenése 1978-ban Hévízi Ottó és Szijj Ferenc nevéhez fűződött, s a Harmadkor és a Szegedi Egyetem mellett fokozatosan a szegedi bölcsészkar közéleti egyetemi írásainak fórumává vált. A rendszerváltás előtti években stencilezett formában terjesztett lap országosan is ismertté vált, mint fél-szamisztad kiadvány. Az újrainduló Gondolat-Jel szegedi szerkesztőivel – Ivacs Agnes és Tölgyes László – arra kerestük a választ: merre tart majd a folyóirat?

■ **A félig-meddig szamisztad jellegű politizáló vonal, amely a lapot első idejében ismertté tette, már nem folytatható. Mi lép a helyébe?**

Gondolat-Jel: – Úgy éreztük, sok olyan szöveg, van, főként filozófiai szöveg, amely nem tartozik az irodalom területére, de megérdemli, hogy összegyűjtsék. Megpróbáljuk a külföldi – főként francia – „posztmodern” irodalom alapvető írásait publikálni, speciális nézőpontok szerint magyarul közreadni. És mivel ezek viszonylag régi szövegek, kombinálni őket tipográfiai, fotóanyaggal, s olyan tematikába rendezve, amely ironikus, kissé játékosan eleveníti meg őket ismét. Egyébként teljesen távol tartva a hagyományosan akadémikus filozófiai vagy irodalmár megközelítésektől.

■ **Nem veszélyes mindössze**

az iróniát programvonalnak tekinteni?

Gondolat-Jel: – Veszélyes-e? Már az is ironikus, hogy a posztmodernnel legtöbbet foglalkozó magyar gondolkodó, Vajda Mihály Lukács-tanítvány volt. De komolyra fordítva: a közölt szövegeknek az irónia az egyik alapvető szerző ereje. A lap ezt használja ki, ezt veszi körül hasonló szerkesztési megoldásokkal. Ha ma ezeket az írásokat a klasszikus irodalmi vagy filozófiai publikálás környezetében tessék közzé, akkor némileg meg is hamisítják őket. Különösen, mert első megjelenésük óta, sokszor anélkül, hogy magyarul kiadták volna, már újra és újra értelmezték mindegyiket.

■ **Eppen ezért: nem fakult meg egyik-másik?**

Gondolat-Jel: – Igyekszünk olyan írásokat közölni, amelyek magyar nyelven még nem jelentek meg, legfeljebb csak az interpretáció. Így hát frissen hatnak, s meglepő dolgok derülnek ki belőlük. Sőt, azok az információk, amelyekkel eddig felruházták őket, alkalmasint új megvilágítást kapnak.

■ **Az élő irodalommal mi a tervük?**

Gondolat-Jel: – Nem szándékunk ezzel foglalkozni. Vannak lapok, a Pompeji, a Nappali Ház amelyek ezt kiváló színvonalon megteszik. De ebben a színházban azért ott van Sebeő Talán drámája, amelyet megpróbáltunk – mértanilag is – a lap közepére állítani.

■ **Milyen témákra épített a következő számokat?**

Gondolat-Jel: – Erre az évre terveztük egy számot, amely Edgar Allan Poe Eilopott levélére épülő írásokat közöl; benne Vajda Mihály, Orbán Jolán és Angyalossy Gergely is közölne. A következő szám a Gonosz témáját közelíti meg; ezután következne a Japánról szóló szám, amihez egy kiállítás is társulna. Amúgy a tarsolyunkban van még egy Berlin-szám ötlete is, németül és magyarul jelenne meg.

■ **Ha szervező eszmét kellene megjelölni egy-egy szám esetében, mit mondana?**

Gondolat-Jel: – A szövegeket rendszerint metaforákra fűzzük fel, ez az eddig megjelent számokra is jellemző volt. A legelsőben „a filozófia, mint prostitúció”, aztán „mi az, ami camp és mi az, ami nem?”, ez a Susan Sontag által megfogalmazott esztétikai életérzés, amely kissé a dandyzmus megfogalmazása, különböző szövegek mozaikjával, majd az „írás és vérfertőzés” metaforája következett, amely a szexualitás, írás és De Sade szövegekkel kapcsolatos filozófiai gondolatokat járja körül. Végül, a legújabb számnak a „reprezentáció bezáródása” lehetne alcíme, de „kegyetlen színház” is; kétféleképpen próbáltunk utalni, s emögött az rejtőzik, hogy a filozófia, mint színház, hogyan viselkedik. Nos, a metaforákhoz ragaszkodunk, s a metaforák, ahogy Losoncz Alpár is mondaná, végtelen burjánzásba tudnak kezdeni.

■ **Belefér egy-egy vers is?**

Gondolat-Jel: – Úgy, ahogy a legutolsó számban egy-egy antivers megjelent: Umberto Eco Foucault-ingájának tartalmából átfogalmazott versek, vagy Kudy Fehér János egyik legjobb versének tíz különböző nyelvre való fordítása – mivel úgy gondoltuk, elég nagy megdöbbenést okozhat az olvasónak, ha finnül, angolul, latinul, németül, franciául, olaszul stb. olvashatják egy szerző versét. Ez bizonyos értelemben képként is működött.

■ **Hallottam, hogy készül egy virtuális Gondolat-Jel is.**

Gondolat-Jel: – A lapot nem csak írott formában, de elektronikus alakban is elnyerheti az olvasó: egy megadott kódon rákapcsolódhat a szövegeket tároló listára. Ilyen módon szeretnénk indítani egy interaktív játékot; azt gondoltuk, az olvasó miért ne írhatna bele, miért ne reflektálhatna a szövegeken keresztül. Sőt, alkalmasint CD-n is ki lehetne adni speciális utasításokat, mellékelve, az olvasáshoz; ezzel raffinátabb labirintusba kényszerítve az olvasót. A szöveget így maga az olvasó formálhatja át, s ez az interaktív játék a lap olvasási struktúráját és megjelenését átalakíthatja. Ilyen értelemben a valódi mellett hamarosan létezni fog egy virtuális Gondolat-Jel is.

S. P. S.

■ Az Állami Népi Együttes fellépése Az amerikai sikerműsor a szabadterin

A Szegedi Szabadtéri Játékok második bemutatójaként ma este 20.30-tól az Állami Népi Együttesnek az Egyesült Államokban nagy sikert aratott „Elindultam szép hazámból” című néptánc-előadását láthatja a közönség a Dóm téren.

Az előadás nyitó száma Berki László-Tímár Sándor Matyó képek című matyó-földi koreográfiája lesz, majd a népzenei együttes kalotaszegi muzsikát játszik; ezt Tímár Sándor Sárközi játszó című táncfelolgozása, majd a dél-erdélyi Küküllő-mente lassú (szegényes) és pontozó férfitáncai követik. Az Állami Népi Együttes zenekara Liszt II. Magyar rapszódiaját adja elő, majd ismét Tímár Sándor koreográfiája következik: az erdélyi Mezőség vidékéről való Magyarorszávi táncrend. A szünet után érdekesség: Nagy László Táncszók című, a hazai táncmozgalom indulásához írott versére Tímár Sándor alkotott táncot; ezt Lajtha László Udvarhelyi táncok című da-

rabja és Brahms V. Magyar táncra követi, a zenekar előadásában; majd Berki László zenéje és Tímár Sándor koreográfiája következik: Bagi verbunk és forgós, a Pest megyei Galgavidékről. Az előadás művészeti vezetője Szalvóniai karikázó és Hajdútánc emlékek címmel előbb szalvóniai magyar, majd 16-17-ik századi fegyveres pártorkatonai táncokat visz színre, utóbbi koreográfiájában Dél-dunántúli, Felső-Tisza-vidéki magyar, cigány, valamint román és szlovák botos táncok is szerepelnek. Az Állami Népi Együttes műsorát Berki L.-Tímár S. Rábaközi táncok című száma zárja.

Az együttes művészeti vezetője Tímár Sándor állami- és Erkel-díjas, érdemes művész; táncarkvezetők: Nagy Erzsébet és Szakács Domokos; néprajzi szaktanácsadó: Kallós Zoltán; népviseleti szaktanácsadó: Borbély Jolán; zenekarvezető prímás: Berki László; népzenei együttes-vezető: Gáspár Álmos.